

§ 97   **HSN återkopplingsrapport avseende planeringsförutsättningar inför 2023**
HSN 292-2022

Sammanfattning

Hälsa- och sjukvårdsnämnden har beretts möjlighet att återkoppla till Regionstyrelsen avseende föreslagna planeringsförutsättningar som tagits fram inför beredning av Regionplan 2023. Nämnden har utgående från föreslagen mall upprättat och lämnat sina synpunkter i bifogat PM.

Förslag till beslut

Hälsa- och sjukvårdsnämnden beslutar att fastställa upprättad återkopplingsrapport och lämna över till regionstyrelsen för vidare hantering.

Paragrafen justeras omedelbart.

Beslut

Hälsa- och sjukvårdsnämnden beslutar att fastställa upprättad återkopplingsrapport och lämna över till regionstyrelsen för vidare hantering.

Paragrafen justeras omedelbart.

Beslutsunderlag

- §38 HSN återkopplingsrapport avseende planeringsförutsättningar inför 2023
- HSN återkopplingsrapport avseende planeringsförutsättningar inför 2023
- Utkast_återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar inför 2023_till HSN AU 220512

Återkopplingsrapport

Planeringsförutsättningar 2023–2026

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämndens bidrag till fullmäktiges mål och uppdrag

Verksamheten inom Hälsö- och sjukvårdsnämndens område har sedan februari 2020 präglats av den pågående Covid-19 pandemin. Centralt för sjukvården har varit att minska smittspridning, förbereda för Covid-smittade patienter och patienter i behov annan sjukhusvård. Samtidigt har omfattande smittspårning, provtagning, analyser och vaccinationer genomförts. Medarbetarna har utifrån detta under lång tid haft en ansträngd arbetssituation. Regionen behöver därför under kommande period beakta medarbetarnas arbetssituation.

Inför planering av verksamheten inom hälso- och sjukvården 2023 är som tidigare 10 av nämndens 12 mål riktade till nämnden.

Mål 1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa

I förflyttningen mot mer proaktiva vårdinsatser är Västerbottens hälsoundersökningar (VHU) fortsatt prioriterade. Väl fungerande samverkan och samarbete såväl internt som externt med kommunal hälso- och sjukvård, privata vårdgivare samt andra aktörer nära invånaren exempelvis försäkringskassa, arbetsförmedling, patient- och brukarföreningar är av yttersta vikt. Utveckling av samverkan mellan regionstyrelsen och Hälsö- och sjukvårdsnämnden inom folkhälsa och preventivt arbete och gemensamma insatser inom riktade folkhälsoområden, tex regionens arbete med att ställa fråga om våld i nära relation både till patienter och medarbetare, är viktiga i förflyttningen mot proaktivt arbete.

En väl fungerande och effektiv vårdkedja av hög kvalitet där en sömlös, personcentrerad vård nära patienten behöver utvecklas, så även inom rehabilitering- och rehabiliteringsområdet. Utveckling och uppbyggnad av kunskapssystem är viktigt för en jämlik vård.

Mål 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet

Regionen ska stärka arbetet med att utveckla arbetet mot barnkonventionen, däribland barnens delaktighet och inflytande både i sin egen vård och ställning som närstående och medborgare. En viktig insats är arbetet med barnrättsombud. Den struktur som beslutats under 2022 ska fortsätta att utvecklas. Former ska utvecklas för att ta tillvara barnens rätt i verksamheternas planering och uppföljning. Barnhälsovårdens satsning med tidiga hembesök liksom preventiva åtgärder för bättre tandhälsa bör fortsatt prioriteras.

Mål 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande, delaktighet och ett rikt, aktivt kultur- o föreningsliv

Förtroendet för Hälsö- och sjukvården i Västerbotten visar genom senaste redovisningen i Hälsö- och sjukvårdsbarometern att 72% är positiva vilket placerar regionen bättre än rikets snitt som är 69%. Det är ett resultat som är viktigt att bibehålla och fortsatt utveckla. Utveckling av patientkontrakt och fast vårdkontakt likväl som samverkan med minoriteter,

patient/brukarorganisationer och funktionshinderrörelsen är prioriterade områden för större delaktighet och trygghet hos individen i dess kontakt med vården. Omställningen mot nära vård och Hälso- och sjukvårdens målbild 2030 syftar till att stärka personcentrering och delaktighet. Digitala verktyg ska fortsatt utvecklas för länets invånare. Digital delaktighet för utsatta grupper behöver beaktas i utvecklingen.

Mål 4. Västerbotten är en ledande miljöregion

Ett viktigt arbete är regionens fortsatta utveckling och införande av digitala vårdmöten (DVM). Det är ett nytt sätt att möta invånarna som är flexibelt både för vårdgivare och patient. Regionens miljöpolicy och övergripande miljömål avseende tex klimatpåverkan ska genomsyra även nämndens verksamhetsområde tex gällande sorterat avfall. Ett annat viktigt arbete för att minska klimatutsläppen från förbrukningsmaterial är att gå från engångsmaterial till flergångsprodukter. Ett första steg kan vara att identifiera vilka material som kan återanvändas.

Mål 5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet

Insatser för att förbättra tillgängligheten är ett arbete som intensifieras när sjukvården nu återgår till ett mer normalt läge. En handlingsplan för tillgänglighetsinsatser är upprättad. Vikten av att bibehålla och utveckla en väl fungerande samverkanstruktur är avgörande för omställningen mot nära vård, tex i frågor som hjälpmedel. Digitala ingångar till vården som utvecklats under pandemiåren, tex den digitala "Hälsodigitalen" och 1177 vårdguiden ska bestå och fortsatt utvecklas. Arbetet med att införa patientkontrakt, särskilt för patienter med kroniska sjukdomar ska fortsatt prioriteras, liksom förebyggande arbete, tex utveckling av mobila team i syfte att undvika inläggningar till slutenvården.

Mål 6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet

Region Västerbotten ska fortsatt leverera vård av hög kvalitet och präglas av ständigt förbättringsarbete. Norrlands universitetssjukhus (NUS) ska genom samverkan med universitet och goda förutsättningar för forskning och utveckling behålla och utveckla sina universitetssjukvårdsenheter (USVE) samt sträva efter att vara del av den nationella högspecialiserade vården.

Norrlands universitetssjukhus ska på evidens-baserad grund göra prioriteringar, förändra klinisk praxis, skärpa indikationer, införa nya och utmönstra gamla metoder. Sjukhuset ska också ligga i framkant i den medicinska utvecklingen och vara sista länken i regionen vad gäller jourlinjer, tillgång till spetskompetens för norrlands sjukaste patienter.

Enligt kunskapsstyrningsbegreppet innebär jämlik vård att bemötande, vård och behandling ska erbjudas och ges på lika villkor till alla oavsett bland annat personliga egenskaper, bostadsort, ålder, kön, funktionshinder, utbildning, social ställning, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning. Genom att detta aktivt ska tas hänsyn till när de personcentrerade vårdförloppen fastställs så bör utfallet av eventuellt omotiverade skillnader mellan könen, en viktig fråga för nämnden, minska. Även kända hälsoproblem inom minoritetsgrupper, t ex samers hälsa behöver beaktas. Det är av vikt att även primärvården och tandvården är delaktiga i fastställandet av de personcentrerade vårdförloppen och att nationellt kliniskt kunskapsstöd utvecklas för att omotiverade skillnader ska minska. Det är viktigt att utveckla ett generiskt arbetssätt för att förbättra flöden inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Tidigare arbetssätt behöver granskas och onödigheter elimineras. Arbetet syftar till att skapa en mer jämlik vård och mervärde för patienten. Inom ramen för återuppbyggnaden av civilt försvar ska hälso- och sjukvården fortsätta och utveckla arbetet med traumavård, samt genomföra prioriterade åtgärder för att stärka förmågan att hantera masskadeutfall. Påbörjat arbete med en robust läkemedelsförsörjning behöver vidareutvecklas och fördjupas.

Mål 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss

Den planerade medarbetarundersökningen genomfördes under hösten 2021. I analysen av resultatet ska arbete med att skapa öppna och trygga arbetsplatser samt goda förutsättningar för chefer prioriterats. Genom tillitsbaserad styrning och ledning skapas utrymme för utveckling av verksamhet, goda arbetsförhållanden samt reell delaktighet och inflytande för personalen. Regionen ska fortsatt erbjuda goda möjligheter till kompetensutveckling, tex genom att stimulera till vidareutbildning och skapa karriärstegar. Det är väsentligt att andelen genomförda medarbetarsamtal och dokumenterade kompetensutvecklingsplaner ökar inom nämndens verksamhetsområde.

Mål 8. Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi

Hälso- och sjukvårdsnämnden ser allvarligt på de utmaningar som finns avseende den rådande ekonomiska situationen, och poängterar vikten av att ständigt arbeta med åtgärdsplaner vid avvikelser för att uppnå en budget i balans.

Som ett stöd för att planera verksamheten utifrån behov och bemanningsmål ska arbetet med produktions- och kapacitetsstyrning (PKS) införas i fler verksamheter. I ett bredare perspektiv skall regionen utveckla arbetsformer för faktabaserad styrning.

Mål 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner

Region Västerbotten ska fortsatt vara i framkant vad gäller arbetet med innovation och partnerskap. Regionen behöver fortsatt fokusera på att förstå förutsättningarna för innovation och partnerskap och hur det kan skapa nytta i vår verksamhet. Det är viktigt att stärka samarbetet med UMU och ett utvecklat och fördjupat samarbete med både kommuner och det övriga civila samhället.

Mål 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering

Forskning av hög kvalitet är viktig för att behålla regionens status som universitetssjukhus. Regionen och universitetssjukhuset ska erbjuda en god utbildnings- och forskningsmiljö och tillsammans med Umeå universitet bedriva nationellt och internationellt viktig forskning.

Ett välfungerande universitetssjukhus i Norrland tillsammans med två länsdelssjukhus i Västerbotten och övrig sjukhusstruktur i Norra Regionen är en av de viktigaste nycklarna för framtidens hälso- och sjukvård. Kompetensförsörjning avseende klinisk verksamhet, utbildning, undervisning liksom forskning är helt avgörande för regionens överlevnad och utveckling. Kopplingen mellan Nus och universitetet är stark och delar av forskningen är nationellt och internationellt framstående vilket är en viktig konkurrensfaktor för Nus liksom för hela regionen.

Satsningar på profilområden skapar framtidstro och utvecklingskraft. Region Västerbotten skall identifiera områden och ansöka om att vara del av den nationella högspecialiserade vården.

Utveckling av god forskningsmiljö och aktivt samarbete med universitetet skapar goda förutsättningar för rekryteringen av kompetenta medarbetare. En strävan mot högre andel akademiska tjänster (tex forskar-ST och Termin 10-projekt) inom primärvård blir en viktig del av primärvårdens akademisering.

En utveckling av digitaliseringen i stort medför ökad geografisk jämlikhet då förutsättningarna för att komma i kontakt med vården ökar. Möten med den specialiserade vården behöver inte innebära fysiska resor till länets sjukhus utan kan genomföras på närmaste hälsocentral eller från hemmet.

Införandet av det nya vårdinformationssystemet VISUS ska under perioden genomföras. Syftet med införandet är både att ge patienterna en bättre upplevelse och att förbättra för vårdpersonalen med möjligheter till nya arbetssätt.

Nämndens utvecklingsinsatser och planerade verksamhetsförändringar

Sjukvårdssystemet i Sverige är på väg att förändras i grunden med en omställning till en nära vård i syfte att stärka och tydliggöra patientens ställning, främja integritet, självbestämmande och delaktighet. Målet är att skapa kostnadseffektiv, lättillgänglig, samordnad och nära vård på lika villkor för hela befolkningen. Fokus ska flyttas från sjukdom och behandling till hälsofrämjande och förebyggande insatser nära invånarna. I omställningen är det viktigt att skapa trygghet genom utbildningsinsatser både för personal och patienter. Arbetet med omställningen Västerbotten hålls ihop på regional nivå och tillsammans arbetar vi för att erbjuda vård och omsorg på rätt sätt, på rätt plats och i rätt tid

Att flytta vården från sjukhusen och närmare patienten innebär utveckling av nya arbetssätt som gör det möjligt att flytta vården närmare patientens hem. Primärvården ska vara navet och samspela både med sjukhusvård, tandvård, kommunal hälso- och sjukvård och med socialtjänsten.

Sjukhusvårdens förmåga att stärka och stötta primärvården är avgörande vilket delvis kan ske genom utveckling av digitala arbetssätt. Digitalisering med mobila lösningar och distansöverbryggande teknik behöver således utökat användas för att vården i större utsträckning finns tillgänglig när och där den behövs. Kompetenshöjande insatser för att kunna hantera akuta patientärenden med stöd av distansteknik ska prioriteras. Utveckling av mobila team som ett led i att undvika inläggningar till slutenvården är fortsatt viktigt.

Primärvårdens del i akutsjukvården behöver tydliggöras. Arbete med samjournlinjer inom akuten för att uppnå ett bättre flöde ska fortsätta och utvecklas. Övertagande av privat ambulansverksamhet medför anpassningsbehov.

Utredningen om nationell högspecialiserad vård (NHV) har inneburit att regionen aktivt ansöker om uppdrag inom olika medicinska områden. Ett tilldelat NHV-område, förvärvat ryggmärgsskadevård, är under uppbyggnad av där en dubbling av vårdplatsresurser förväntas inom ramen för de fyra enheter som getts tillstånd från andra kvartalet 2023. För kommande NHV- ansökningar om tillstånd och utökade resurser behöver Norra Regionen kraftsamla kring områden där vi har en bra forskningsaktivitet och klinik samt områden där det geografiska avståndet spelar roll.

Andra satsningar (liknande NHV) inom den högspecialiserade vården är inom hand och plastikområdet där rikssjukvårdsuppdraget återfinns sedan några år inom området plexusskador ett gemensamt arbete med Södersjukhuset. Detta uppdrag är associerat med andra högspecialiserade områden och det är därför viktigt att säkerställa att även dessa kan bedrivas på NUS. Andra resurskrävande områden med nödvändig förstärkning och uppbyggnad är Barn intensivvården. Det är en verksamhet som behöver samlas för att säkerställa kompetens och att barn från hela Norra regionen erbjuds en säker vård anpassad för just barn.

Södra Lapplands kirurgiska verksamhet och helikopterverksamhet är viktig för att säkerställa akutsjukhuset i inlandet. För att kunna säkerställa operationsresurserna på NUS för behovet i Norra Regionen avseende regionvård och för att kunna bereda utrymme för högspecialiserat uppdrag så behöver operationsverksamheten i Södra Lappland stärkas.

I Skellefteå finns ett stort behov av både anpassning av lokaler och nybyggnation för att kunna bedriva en kvalitativ och modern vård.

Tandvårdens ansvar för barntandvård och akuttandvård utarmar tandvården. Den privata tandvården intresserar sig inte för de områdena. Regionens tandvård blir därför inte en attraktiv arbetsplats vilket försvårar rekryteringen ytterligare. Det är för regionen en utmaning att behålla personalen. Det utökade uppdraget för barn och unga upp till 23 år innebär ansvar för en frisk population som tar mycket resurser och det behövs nya arbetssätt för att möta dessa utmaningar. Tandvårdens lokaler behöver anpassas utifrån uppdraget vilket är nödvändigt men också kostsamt. Samorning med primärvården och dess hälsocentraler är därför en viktig fråga.

Nämndens inriktning för kompetensförsörjning

För att regionen ska kunna ha ett universitetssjukhus behöver NUS vara centrum för medicinsk kompetens. Det största utmaningen är att säkerställa kompetens inom flera yrkesgrupper.

Inom flera områden behövs fler sjuksköterskor tillsammans med omställning av arbetsuppgifter. Nya arbetsätt är nödvändiga.

För att säkra rekrytering av nya sjuksköterskor bör fortsatt verkan för sjuksköterskeutbildning lokalt i Skellefteå prioriteras. Möjlighet att upphandla uppdragsutbildning för riktad utbildning behöver också ses över.

Nämndens verksamheter behöver skapa förutsättningar för bättre resursanvändning mellan organisationer och ett arbete mot en flödesoptimering. Det är för verksamheterna en utmaning när nyutbildade medarbetare ska ersätta personal med lång erfarenhet. Det är därför viktigt att seniora medarbetare kan behållas för kompetensöverföring till yngre medarbetare.

För att kunna konkurrera med marknadskrafter på arbetsmarknaden och inom sjukvården, privat och offentligt, behöver vi vara tydliga med vad som vi satsar på och ge förutsättningar för att känna sig stolt över det man som medarbetare bidrar till för att kunna erbjuda Norra regionens invånare en trygg och säker specialistvård. Detta är viktigt för att kunna profilera Norrlands universitetssjukhus som ett universitetssjukhus med en attraktionskraft som kan locka nödvändig kompetens och säkerställa förutsättningarna för en fortsatt kvalitativ specialistutbildning.

Tandvården behöver ett tydligt vårduppdrag för Västerbotten men också ett utbildningsuppdrag. Det är en nationell utbildning men verksamheten i Västerbotten måste för detta avsätta resurser. Utbildningen bygger på att specialister kan rekryteras och behållas därför är det av stor vikt att även inom detta område se till att löner kan konkurrera med andra arbetsgivare.

Nämndens plan för hållbar ekonomi och prioriteringar av resurser

Hälso- och sjukvårdsnämnden har stora utmaningar avseende den rådande ekonomiska situationen, och det pågående arbetet med av verksamheterna framtagna åtgärdsplaner pågår alltjämt. Vid avvikelser krävs att kontinuerligt framarbete ytterligare åtgärder. Arbetet med att anpassa bemanning till budgeterade bemanningsmål är ett fortsatt fokusområde för nämnden.

Som ett stöd för att planera verksamheten utifrån behov är arbetet med produktions- och kapacitetsstyrning (PKS). I arbetet beskrivs patientflöden utifrån vilka resurser de förbrukar i form av mottagningsbesök, vård dygn, sjukvårdande behandlingar och åtgärder. PKS är infört i slutenvården och införandet i operationsverksamhet, öppenvård och tandvård pågår. Ett aktivt arbete med PKS ger också möjlighet att bättre förhålla sig till de bemanningsmål som nämnden angivit i verksamhetsplanen. I ett bredare perspektiv skall regionen utveckla arbetsformer för faktabaserad styrning. Former för en ordnad omfördelning av resurser i omställningen mot en God och Nära Vård ska utvecklas.

Vården ska vara kostnadseffektiv. Det är viktigt att inom alla områden arbetar för att leverera en så bra hälso- och sjukvård som möjligt med en budget i balans.

Den medicinska utvecklingen innebär en extrem hög kostnadsutveckling inom medicinskt material och läkemedelskostnader. Inneliggande patienter är alltmer vårdkrävande vilket också kräver mer resurser. En utmaning för regionen är att tillgång till kommunens särskilda boenden är begränsade vilket leder till att patienter blir kvar på sjukhuset trots att bedömningen görs att de inte längre är i behov av sjukhusvård.

Tandvården har fortsatt stor brist på tandläkare och tandhygienister. Bemanningsproblematiken inom tandvården påverkar dess ekonomi med uteblivna intäkter. Kostnaderna för barntandvård

och akuttandvård behöver vuxentandvården för att gå ihop. Idag saknas resurser för att klara barn- och akuttandvård. För att tandvården ska kunna bemanna varje kommun med litet patientunderlag kräver samordning med hälsocentral och bemanning enbart vissa dagar eller mobila enheter. Uppställningsplatser, och hantering av miljökrav är utmaningar kopplat till mobila enheter förutom att kunna rekrytera till nya arbetssätt.

Nämndens investeringsplanering

För Region Västerbotten ses expansion inom ett flertal områden. Det medför investeringar både i medicinteknisk utrustning liksom av anpassning av lokaler eller nybyggnation inom alla områden. Exempelvis ses behov av medicinteknisk utrustning inom patologi, genetik och tandvård. Detta är större investeringar som motsvarar närmare 100 miljoner kronor och som är nödvändiga för utveckling för universitetssjukhuset.

Den nationellt högspecialiserad vården (NHV) innebär nödvändiga investeringar i utrustning och lokaler eftersom det påverkar antalet vårdplatser. För ryggmärgsskadevården som på sikt kommer att fördubblas innebär det en utökad kostnad med närmare 15 miljoner kronor.

En samlad barnintensivvård innebär en tillkommande kostnad på 10 miljoner kronor i investering under treårsperioden. Förstärkning av respiratorplatser inom NHHC och Neurointensiv vårdavdelning innebär en kostnad på 10 miljoner kronor under 3 årsperioden. Utökat operationslag kostar ca 3 miljoner/lag.

Inom nämndens verksamheter finns påtagliga behov av nybyggnationer, anpassningar, omflyttningar och behov av utökade lokaler. Särskilt skriande är behovet av nya lokaler för ett flertal verksamheter i Skellefteå där bla byggnationen av en ny sjukhusbyggnad nu är i projekteringsstadiet. Samordning av lokaler inom exempelvis primär och tandvård och fortsatt översyn av nuvarande lokaler inför nya beslut om reinvesteringar är nödvändig.